

ТОВ. ГЕРУС ПРО АНГЛЮ-РАДЯНСЬКІ ВІДНОСИНИ.

Розмова з радянським представником в Монреалі.

Монреальська англійська газета "Ді Стандард" з 21. травня містить інтерв'ю свого кореспондента з радянським представником, Лонгіном Герусом, про наїзд поліції на радянське торговельне представництво в Лондоні. Хоч зараз, після зривання торговельних і дипломатичних зносин Англії і Канади з Радянським Союзом, це інтерв'ю дещо зазісне, то однак воно не втраєт своєї вартості, тому ми подаємо його майже в цілості.

"Я можу говорити тільки від себе й висловити мій особистий погляд на основі одержаних загальних відомостей", — сказав Герус.

Я працював в Лондоні через три роки в тім самім приміщенні, на яке виконано наїзд, і знаю — очевидно, що там робилося, і можу запевнити вас, що ця робота була виключно бізнесового характеру.

Як відомо всім — в Англії група т. зв. "Дайгард", які хотіли б бачити радянський будинок зруйнованим, і які намагались різними способами доказати, що наші люди порушили угоду, заключену з Англією.

Дивна річ, чому англійський уряд, коли він заперечував нас у ворожій діяльності, не відіслав зі скаргами до нашого комісара для закордонних справ.

Замість цього його міністер для внутрішніх справ враз із міністром війни зачали шукати за доказами для цього, що ми зломали наш договір, і ми тим більше здивовані такими чинками, що їх допустився наряд, який вважається найбільше інтелігентною нацією на землі.

На це не було з їх сторони ніякого оправдання, і зрозуміла річ — ми почуємо себе обидженими.

Вони не лише вдерлися насильно до будинку, але також до приватного помешкання голови нашої торговельної місії, який згідно з договором або умовою з Англією має не лише право незаїманості, але також право послугуватися шифром, яке то право було спеціально предвиджене умовою.

Але ці шифрові документи не можливо було носити в кишені, тому голова мусів мати для цього окрему кімнату зі "сейфом", де можна було їх тримати, але я вповні переконаний в цьому, що нічого компромісного в ньому не знайдено.

Коли-б було знайдено шабнебудь такого, що було компромісним для нас; то я

певний в цьому, що уряд не потребував-би був ждати аж десять днів, щоб це розкрити перед цілим світом.

Однак, коли він схоче сфабрикувати якийсь доказ для звіту, щоб оправдати цей наїзд, то цей доказ не буде переконуючим для нікого, хто не є упередженим.

Але коли Англія схоче дійсно зрвати з нами торговельний договір, вона без сумніву це зробить в такий спосіб, який ілюструє нам казка про вовка й ягня.

Наша нота до британського уряду з домаганням вияснення причин наїзду була дуже оглядана.

Наколи ми не одержимо вдоволяючого вияснення, нам тоді не остане, очевидно, нічого більше, як відкликати наші торговельні місії й уневажити всі наші замовлення, що спричинить великі втрати для обох сторін, а з'окрема чимало клопоту для нас з тої причини, що наш торговельний план випрацьовано на цілі роки згорі, бо всею торговельною рукою в інших краях нею керують індивідуальні особи.

На питання: "Чи зривання торговельних взаємовідносин було-б рівнозначне з війною?" — Герус відказав:

"Не конечно. В додатку, ми не маємо флоту і війни ми не виводитимемо. Це все залежить від Англії.

Коли вона бажає вивести війну, вона може це зробити.

Бритійці вірять свято, що ми викликаємо революцію в Китаю.

Але це невірнo; революція в Китаю розпочалась ранше, ніж російська революція. Ї розвинули з початку страйки — очевидно проти Бритійців, які є головними власниками фабрик, а почасти студентство, яке виховалося в чужих краях і започаткувало націоналістичний рух.

Одиноке звено, яке вяже нас з революцією в Китаю, є це, що коли Сун Ят-Сен звернувся до Злучених Держав, щоб вони вислали своїх офіцерів в цілі вишколення його військ, а вони відмовились від цього, — тоді він виведив собі радянських офіцерів в допомогу і вони не відмовили його просьбі. Але-ж після цього й англійська армія вислала часту своїх офіцерів для цієї цілі.

Цих офіцерів не оплачує Рад. Союз, тільки самий Китай дає їм утримання.

Ми не погоджуємося з Англією відносно політики супроти Китаю, але це не повинно бути причиною для зривання приязних взаємовідносин з

нами, бо і канадський уряд не все погоджується з англійським урядом, в цім випадку, приміром, він не вислав своїх військ до Китаю.

Деколи мені видається, що Велика Британія бажає бачити нас оточених ворогами сусідами.

Ми на це не можемо глядіти спокійно; ми бажаємо поставити в приязних зносинах з другими народами, а все, що ми собі бажаємо від других, щоб вони прихильно відносились до Китаю.

Я можу врочисто запевнити вас, що ми не хочемо спричинити для других націй клопотів, і по моїй думці, Англія в Китаю зробила-б багато ліпше, коли-б вона нарівні з нами віднеслась трохи прихильніше супроти китайського народу."

"А чи ви не намагаєтесь виконувати якубудь агітацію тут в Канаді? Чи не пробуєте на-

вернути тихцем наших людей на вашу дорогу?" — спитав кареспондент.

"Абсолютно нічого подібного не думаємо" — відповів він. Ми й не потребуємо чинити цього, бо-ж ріжкого рода люди починають швидко розуміти користи нашого ладу і життя, і вони сами звертають свої симпатії в наш бік і без наших інструкцій.

Я перебуваю в Канаді не для інших цілей, як тільки для цього, щоб вести торговельні зносини і вдержувати взаїмне порозуміння між радянським і канадським урядами.

Беручи під увагу короткий час, на протязі якого ми вели торговлю з Канадою і вигляди на майбутні користи для країни, — наша Канадська Торговельна Місія повела свою роботу дуже гарно і наш загальний грошовий оборот за останніх 8 місяців виносить два з половиною мільйонів (\$2.500.000) доларів.

дуже вселюдному, обіцяли підтримати страйкерів.

Розуміється, почались арешти, в першу чергу серед чужинців, але звичайно не серед білогвардійців. Останні намагались стояти осторонь так, щоб і начальству догодити і з робітниками не посваритись. І білогвардійська преса веде отверту дію на таку поведінку.

У вугільній промисловості півночі хоч робітники і згодились на зменшення заробітної плати, але конфлікту ще не ліквідовано і там теж можна чекати всяких несподіванок.

Парижани.

НАУКА Й ТЕХНІКА.

ДЕ ЛЕЖИТЬ МЕЖА ЖИТТЯ?

Цікавий експеримент французького лікаря.

На засіданні паризької Академії Наук здав паризький лікар, д-р Бушон, звіт з цікавої операції, яку він перелив на серцю помершої пацієнтки. Цю особу переїхав автомобіль. Колеса перейшли через її груди і вона зараз вмерла.

Безпосередньо після смерті хірург отворив грудну клітку і переконався, що права сторона серця лопнула, наслідком чого повстала довга рана, яких дев'ять сантиметрів. Лікар зашив ту рану, дав умерлій якусь інжекцію і став масувати серце.

В хвилину після того серце ожило і зовсім легко можна було вичути живчик. Ця діяльність серця і відновлений обіг крові тривали тридцять п'ять хвилин, після чого жінка вмерла. Друга смерть наступила наслідком важкого скалічення печінки й інших органів.

Д-р Бушон доходить після тої операції до висновку, що в випадку важкого скалічення серця, наприклад, наслідком зранення ножем, можна повернути вмерлому життю під тою умовою, що операцію виконається негайно.

МОТОРИ І КОРАБЛІ НА ПУСТІНІ САГАРІ.

Сотками літ люди перелідали пустину Сагару на верблюдах, при чім тисячі їх згинувло в пісок морю. Останніми роками Французи побудували закриті автомобілі, в яких могло вільно стати всім особі і відкрили кілька ліцій через пустину.

Та цей французький помісник перевився геніальний німецький інженер, який збудував моторний корабель, що в ньому було могло поміститись 300 людей. Тепер німецькі підприємці планують відкрити постійну комунікацію через пустину Сагару.

ЕЛЕКТРИЧНІСТЬ І ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я.

Винахідник електричних хвилей, Марконі, звернув увагу, що здоровля занятих в його робітні інженерів замітно щораз крашає. Марконі пояснив це благодатним впливом електричних течій на тіло, виставлене на їх ділення. Це твердження основане також на записках інженерів, як по всьому їх тілі розходиться приємне тепло.

Марконі доніс про це лікарям, лікарі встановили над інженерами постійний лікарський нагляд, аби по можливості дійти до нових здобутків у царині електротерапії (лічення електрикою). Ще один приклад на повну випадковість усіх найголовніших винаходів.

ДРАМИ М. ІРЧАНА НА СЦЕНІ В У.С.Р.Р.

Робітничо-селянський театр в місті Кременчуці на Радянській Україні в останньому сезоні з великим успіхом ставив дві драми М. Ірчана — "Родина шіткарів" і "Підземна Галичина". Досі тільки в самому Кременчузі "Родина шіткарів" була виставлена 12 разів, окрім того на прохання селян театральна трупа відїздила на села і ставила там "Родину шіткарів" з надзвичайним успіхом.

"Підземну Галичину" театр виставив в місті три рази підряд теж з успіхом.

ЛЕКЦІЯ З СВІТЛЯНИМИ ОБРАЗОКАМИ В АЛБЕРТІ.

Дім відома всім відліама ТУРФ-Діа Алберті в Бритніш Колонбі.

Згідно з ухвалою 6-го провінціального з'їзду Товариства Український Робітничо-Фармерський Дім в Едмонтоні, Провком вислав лектора, тов. І. Сембая, з популярно-науковими лекціями, ілюстрованими світляними образками. Лектор перше відідав поладуєву Алберту й дасть лекції на такі теми: 1. Астрономія; 2. Склад людського тіла (елементарна анатомія); 3. Ріжні країни й народи; 4. Мораль в суспільному й індивідуальному житті.

Перші три лекції відбуватимуться при світляних образках, визначених в албертійському університеті.

Лектор відідав місцевості в такому порядку:

Гилкред, Алта. — В днях 2. і 3. червня, вступ 50 центів.
Колмен, Алта. — В днях 4, 5. і 6. червня, вступ 50 центів.
Корбі, Б. К. — В днях 7 і 8. червня, вступ 50 центів.
Натал, Б. К. — В днях 9 і 10. червня, вступ 50 центів.
Ферні, Б. К. — В днях 11. і 12. червня, вступ 50 центів.
Медісін Гет, Алта. — В днях 14. і 15. червня, вступ 25 ц.

Кенмор, Алта. — Дня 16-го червня, вступ 50 ц.

Едмонтон, Алта. — Дня 18. червня, вступ 25 центів.

Звертаємо увагу відділів, що висилка лектора звязана з великими коштами, але Провком виконує ухвалу з'їзду й вірить, що відділи дадуть лекторові моральну й матеріальну допомогу. Лекції дуже корисні з наукового боку, тому відділи повинні постаратися, щоб членство й ширші круги робітництва про них довідались вчасно й прибули на них громадно. Оголошуйте їх, товариші, широко у своїх місцевостях!

З товаришам привітом, за Провком:

Товариші! Відновляйте передлітну на "Українські Робітничі Вісті"!

СЕМЕН СКЛЯРЕНКО.

РАДЯНСЬКА БІЛОРУСЬ.

(Подорожні нотатки.)

ЗАЧАРОВАНИЙ КРАЙ.

І туди, і сюди наважало гляді: Всюди крахал, усіх гдаєх нетра На краях, на ламах цілих тюк-де бранді... Цябе душиць гнілоє паветра.

(Білор. поет Бахуля.)

Під сірим небом.

Сіре небо вгорі! Нехай над землею буяє місяць красовий (квітень), нехай луки зеленіми травами та пахучими квітками оздобить май (травень), нехай золотий поцуднок на все покладе кастричник (жовтень) — однаково сіре небо буде над головою, сіре, неврівне, як от піскувата земля, що на ній і стерня торішня й зелений засів сіри, як от безколірні, сірі трави в дугах, як впада озимина, ярина!

Сіре небо над сірою землею! А від того, що небо сіре, сучотні березки стоять над вузькими шляхами, коламутна вода в річках, очі у дівчат сірі (шері) — кажуть тут... Та протє люди сильні, невтомно працюють коло сірої землі, а вона дає врожай, як

чорнозем; будують люди фабрики, заводи, працюють тяжко, власне життя будують...

З боку поглянути — тут і життя не можна: ні сонця, ні повітря. А проїйти — шляхами від села до села, від хутора до хутора, від міста до міста — нова Білорусь здивує своєю силою, буйним цвітом, зростом...

Зачарований край!!!

Казка.

У нас — село... А під сірим небом — "веска" і будуть казку оповідати вечорами:

— Не Білорусь це... Полісся! Така назва краше! Ліс у нас навкруті... віковий ліс. Полісський ми від батьків, дідав наших. Пам'ять батьків-дідав шануємо. І добре пам'ятаємо ті дідівські казки, що нам їх доводилось чути... То колись давно-давно, оповідали нам діди, тут, де живемо ми сьогодні, не було ні Білорусі, ні Полісся... Було тут велике море, грава риба глибоко у воді, на сонце поглядали сонними очима окуні, сонце вранці вставало з хвилі і в хвилі спочивати лягало. А вгорі, високо на небі, сидів бог та читав книгу голубину. Ще під землею, в глибоких провалах, сидів чорт та читав книгу гадючу. Поміж небом та землею, поміж богом та чортом на грудях діда сонця висіла самограйка-лудка. Зробив бог з проміння вірвоку та й поліз з неба, щоб ту лудку-самограйку здобути й щоб на землі побувати. Здобув бог лудку і на землю зліз... А на землі знайшов пахучок маку... Почав бог мак той сіяти... Де впала мачина, — там лісок, трава, чорнозем, садочок, гай, сіножат, поле, луг... Чорт побачив у руках бога мак та й викрав собі його. Не знав, що з ним робити, то пові його ввесь аж до останнього зерна. А від маку чортові ліх трапилося... Згинуло його, очі рогами полізли, в шлунковий запелішок, розперло боки... Почав чорт верещати, почав стогнати, почав блювати, пловати... То, де сліпа його на землю впала, там — комарі, гедзи, жаби, гадюки, мочарі, болото... всяка нечисть. Усю землю обляповав чорт, всю до останку... Та й сам здох від маку й пропав...

Під сірим небом — "веска"... За "вескою" ліс темий... — То-ж брехня! — кажуть. — Ні бога, ні чорта не було й нема!

А я не те кажу?? — відповідає Білорус. — Так наші батьки-діди оповідали... такі нам казки казали... Казка це... Шумить Полісся, аж до землі гнуть сони, ялина шелестить гілками, не знайти дна в лісовім болоті... І кругом — шляхи вузькі, від села до села — далеко!

Правда.

На зміну казці приїде суворая правда... Слово за словом, як от безмірно рівний день за днем, ляже за словом слово:

— Були колись давно кривинці, дроговиці та радимичі... А на схід, на захід, на південь брати їх жили. Були багаті, були бідаки, сварились між собою... Потім попи прийшли на Полісся, до Білорусі прийшли. Тяжче жити стало... дуже тяжко! Землі в кожного обмаль, простори невеликі, пішов брат на брата, наряд на наряд. Пригдуєте, є пісня про похід князя Ігоря... написано там... На Немізці сплили стелють головами, молотять ціпами булатними, на току життя кладуть, віють душу від

тіла. Криваві береги річки Немиги не житом засіяні, а кістками...

І ось сьогодні я стою над річкою Немигою, дивлюсь, як вона, цілуючи зелений луг, збігає на південь, дивлюсь, як сонце від заходу дрібні цілунки кладе на воду, дивлюсь, як дрібна риба виблискує над водою... А річка Немига збігає на південь. Колись тут, як на току сплило, люди життя клали, колись тут молотили ціпами залізними... Ще й сьогодні мул річки ховає кістки людські, ще й сьогодні біліють кості берегами...

Стою я сьогодні над річкою Немигою і здається мені, немов тільки вчора князь Ігор ішов Поліссям, немов тільки вчора тут кров лягала на сіру, піскувату землю...

Кров, коли сонце побачить, схне! То, мабуть, від того, що Немига кривава річка, схне вона під сонцем... Колись була велика річка, а сьогодні срібний батіжок лугом зеленим грає...

Далі лягає за словом слово. Не казка, а правда, суворая правда.

— Князь Володимир Мономах судяє приходив. Жорстоко покарав нас... жорстоко... В книгах записано, що ні чо-

ловіка, ні скотини, нічого не пошкодував, все зруйнував, все вогнем спалив... до останку... Минали роки, невинно йшли... Була Білорусь литовська, була польська, була московська...

Сонце спромагається ще хоч раз поглянути від далекого лісу на білоруські луги... та нема сил, падає сонце в глибоку безодню... Находиться вечір, за вечером — ніч. А уста шепчуть:

— А тепер — Білорусь радянська. Нова Білорусь! Коли-б сонцеві сила ще раз від заходу підійнятися, щоб ці слова почути, коли-б тільки оці двоє слів "Білорусь радянська" йому почути...

Та нема сонця, впаде сонце в глибоку безодню. А втім завтра буде світанок, знов сонце розплющить очі, почує сонце слова:

— Білорусь радянська... — І засміється сонце... Шелестить Немига-річка на південь, дітам казки про Білорусь оповідає, а в-вічі кожного правду каже...

Трохи політики.

Сонце заходило червоно! Вечір був теплий, несамолюбиво вигукували жаби в болотах, сич свистів на високій сосіні за

містом, десь над Свіслічем парувала весняна земля, озимина проростала...

А пізно вночі дощ покровив землю.

То ранком — роса залягла вулицями, заблещала на червоних дахах...

За спиною — невеличкий будинок. Меморіяльна дошка, простилий напис:

Пролетарі всіх країн, єднитесь! — 1-го березня 1898 р.

тут відбувся перший з'їзд РСДРП

Це — пам'ятка нових часів Білорусі. Тих часів, свідками яких були ми, а найбільш — батьки наші... Це було так недовоно!

А про ті часи, коли "святій єпископ" Семашко, з ласки божої і ласки царя, під різками примушував селян Білорусі приставати "до віри православної", про ті часи, коли селяни падали рідні хати, щоб не віддавати їх панові, про ті часи, коли селянство повставало проти панства, проти поміщиків, проти генералів губернаторів... про ці часи ми забуваємо!

(Кінець буде.)